ABRAHAMYAN v. Armenia (ухв.) (№ 31415/15)

Обставини справи

Справа стосувалася стверджуваного порушення права заявниці на повагу до її приватного життя за статтею 8 Конвенції під час розгляду її цивільного позову про судове визнання того, що померла особа була її батьком.

У 2007 році ймовірний батько заявниці, К., який проживав у Вірменії, помер, не залишивши заповіту. Один із братів К., А., та племінники К., у тому числі Н., були визнані його спадкоємцями.

12 жовтня 2009 року Н. ініціював цивільне провадження в районному суді Кентрон і Норк-Мараш міста Єревана (далі – районний суд) проти інших спадкоємців щодо квартири, яка входила до складу спадщини.

6 травня 2010 року заявниця подала цивільний позов з вимогою визнати її дочкою покійного К. та його єдиною спадкоємицею. Вона також просила поновити встановлений законом шестимісячний строк для прийняття спадщини. Як доказ ймовірного батьківства вона надала результати тесту ДНК, проведеного в Німеччині 13 січня 2010 року, який показав, що А. був біологічним дядьком заявниці з імовірністю 99,99. Розгляд її цивільного позову було об'єднано з позовом Н.

16 травня 2012 року районний суд відхилив вимоги заявниці як необґрунтовані. Районний суд не прийняв результати тесту ДНК як доказ, встановивши, що вони не відповідали вимогам статей 60-62 Цивільного процесуального кодексу, чинного той час. Зокрема, суд визнав, що результати тесту ДНК були незрозумілими, а у висновку експерта бракувало детального опису проведених досліджень, обґрунтованих відповідей на поставлені запитання та будь-якої інформації про експертів, які проводили тест.

Заявниця подала апеляційну скаргу, долучивши нові докази, зокрема письмову заяву її матері про те, що К. був біологічним батьком заявниці, кілька фотографій, на яких вона та її матір зображені в компанії К. і його родичів, копії листів, отриманих від А. та Н., копії письмових показань свідків, письмові декларації та матеріали, опубліковані в пресі, котрі підтверджували те, що К. був її біологічним батьком.

22 листопада 2012 року Цивільний апеляційний суд скасував рішення районного суду та передав справу на новий розгляд, зазначивши, що нові докази є важливими для правильного вирішення спору, та що новий розгляд необхідний для того, щоб оцінити ці докази разом з іншими доказами у справі.

14 березня 2014 року районний суд знову відхилив позовні вимоги заявниці як необґрунтовані. Суду було незрозуміло, чому питання про батьківство було порушено лише через три роки після смерті К. Не було доведено, що К. за життя вчиняв будь-які дії щодо визнання заявниці своєю дочкою, зокрема протягом шести років після народження заявниці, і не було вказано на жодні перешкоди для цього. Не було доказів того, що К. піклувався про заявницю чи надавав їй фінансову підтримку, або що він надсилав якісь листи матері заявниці протягом цього періоду. Результати тесту ДНК були визнані недопустимими, оскільки обставини та спосіб проведення цього генетичного дослідження були незрозумілими, відповідний

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом

висновок не містив вступної та описової частин, і було незрозуміло, яким чином було отримано зразок крові А. Крім того, експертів не було попереджено, як того вимагає законодавство Вірменії, про їхню відповідальність за надання точних висновків. Суд визнав, що інші докази, подані заявницею, або не могли встановити батьківство, або були упередженими, а отже, ненадійними.

Районний суд постановив, що навіть якби батьківство було доведено, шестимісячний строк для прийняття спадщини минув, і жодної поважної причини для його пропуску наведено не було.

Заявниця подала апеляційну скаргу, але Цивільний апеляційний суд відхилив її та залишив рішення районного суду від 14 березня 2014 року в повному обсязі без змін.

Після цього заявниця подала касаційну скаргу.

17 грудня 2014 року Касаційний суд визнав скаргу заявниці неприйнятною через необґрунтованість.

Заявниця скаржилася за статтею 8 Конвенції на те, що національні суди не забезпечили визнання її походження від К. як батька, тим самим залишивши її у стані невизначеності щодо її особистої ідентичності.

Оцінка Суду

Суд зазначив, що відповідно до статті 36 Сімейного кодексу у спорах про батьківство щодо дітей, народжених поза шлюбом, національні суди можуть брати до уваги будь-які докази, здатні достовірно встановити батьківство. Однак, відповідно до пунктів 1 та 6 статті 48 Цивільного процесуального кодексу, тягар доказування обставин, на які посилалася заявниця, лежав на ній. Відповідно, результат провадження залежав від здатності заявниці довести свій стверджуваний родинний зв'язок по батьківській лінії з К. за допомогою переконливих доказів.

Основним доказом, поданим заявницею на підтримку свого позову про встановлення батьківства, був тест ДНК, отриманий у Німеччині. Суд зазначив, що загалом доказова сила таких тестів суттєво переважає будь-які інші докази в доведенні або спростуванні батьківства (див. рішення у справі Moldovan v. Ukraine, № 62020/14, §§ 32-36 та 43, від 14 березня 2024 року). Однак у цій справі районний суд виявив кілька процесуальних та змістовних недоліків, пов'язаних із тестом ДНК, і визнав його недопустимим. У висновку дійсно бракувало важливої інформації, включаючи дані про осіб експертів, умови, за яких були отримані зразки, та детальний опис проведених досліджень. Крім того, він містив застереження про те, що в разі, якщо відбір зразків не був засвідчений свідками та задокументований, відповідальність за достовірність зразків несе виключно клієнт, і що тест є допустимим у суді лише за умови надання незалежно задокументованого протоколу відбору зразків та перевірки особи. Жодного такого протоколу чи документації подано не було. Ці недоліки, навіть незалежно від питання допустимості, можна обґрунтовано вважати такими, що ставлять під сумнів надійність та доказову силу результатів тесту ДНК.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом

Крім того, заявниця, яку представляв адвокат, мала можливість звернутися до районного суду з клопотанням про призначення експертизи ДНК відповідно до національних процесуальних норм. Хоча в Суді вона стверджувала, що подавала таке клопотання, жодних доказів на підтвердження цього твердження надано не було.

Більше того, заявниці не перешкоджали подавати інші докази на підтримку свого позову. Районний суд оцінив подані нею матеріали й визнав їх або такими, що не можуть довести стверджуване батьківство, або упередженими та ненадійними. Він також оцінив загальні обставини справи, включаючи затримку з поданням позову про встановлення батьківства, відсутність будь-яких ознак того, що К. за життя визнавав заявницю своєю дочкою або піклувався про неї чи надавав фінансову підтримку, а також відсутність листування К. з матір'ю заявниці.

Суд повторив, що допустимість, належність та доказова сила доказів або тягар доказування є насамперед предметом регулювання національного законодавства та національних судів (див. ухвалу щодо прийнятності у справі Tiemann v. France and Germany (ухв.), №№ 47457/99 та 47458/99, ECHR 2000-IV; рішення у справі Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy [ВП], № 38433/09, § 198, ECHR 2012; та рішення у справі Kaminskas v. Lithuania, № 44817/18, § 50, від 4 серпня 2020 року). Він дійшов висновку, що у цій справі мотиви районного суду, його оцінка доказів та загальних обставин справи не були ані свавільними, ані явно необґрунтованими. Крім того, процес прийняття рішень, якщо розглядати його в цілому, був справедливим і забезпечив заявниці необхідний захист її інтересів, як того вимагає стаття 8 у справах про встановлення батьківства (див. рішення у справі Mifsud v. Malta, № 62257/15, § 59 in fine, від 29 січня 2019 року).

Підсумовуючи, позов заявниці був належним чином розглянутий національними судами, які визнали наявні докази недостатніми для встановлення батьківства. Заявниця, яку представляв адвокат, мала процесуальні можливості для обґрунтування свого позову, але не скористалася ними. За цих обставин і з огляду на субсидіарну роль Суду та свободу розсуду, надану національним судам у таких питаннях, не можна стверджувати, що Держава порушила свої позитивні зобов'язання за статтею 8 Конвенції під час розгляду позову заявниці про судове визнання її стверджуваного походження від батька.

З цього випливає, що заява є явно необґрунтованою і має бути відхилена відповідно до пунктів 3(a) та 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною та відхилено.

Ухвала в цій справі прийнята Комітетом 12 лютого 2026 року, оприлюднена 12 березня 2026 року та є остаточною.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом